

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
2023-2024 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
II. DÖNEM I. YAZILI MAZERET SINAVI (ÜLKE GENELİ ORTAK)
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
9. SINIF

**ÖĞLEN
OTURUMU**

Adı ve Soyadı :
Sınıfı / Şubesi :
Öğrenci Numarası :

Aldığı Puan

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

1. Bu soru kitapçığında 7 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100 (yüz) tam puan üzerinden değerlendirilecektir. 4 ve 5. sorular 10 puan; 1, 2, 3 ve 6. sorular 15 puan; 7. soru 20 puan değerindedir.

1. Yağmur aralıksız iniyordu. Dorukısrak, bir boy ıslandı. Yüz kere suya batırılmışı döndü. Gövde yüze-yinden deli karanlığa görünmez bir buhar dağılıyordu.

Bu parçadaki “dönmek” kelimesinin anlamını bağlamdan hareketle yazınız. Siz de bu kelimeyi fark-lı bir cümlede parçadaki anlamıyla kullanınız. (15 puan)

Öğrencilerden, parçadaki “dönmek” kelimesinin anlamını “bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek” veya bu anlamı karşılayacak farklı bir ifadeyle yazmaları ve bu kelimeyi farklı bir cümlede parçadaki anlamıyla kullanmaları beklenmektedir.

Örnek Cevaplar:

1. Parçadaki “dönmek” kelimesi, “benzetmek, bir şeyi andıracak hâle gelmek” anlamında kullanılmıştır.
O yağmurlardan sonra dereler bile ırmağa dönmüştü.
2. “Dönmek”, “bir şeye benzer hâle gelmek” anlamındadır.
Motoru değiştikten sonra eski arabamız yarış arabasına döndü.
3. Parçadaki “dönmek” kelimesi, “benzetmek” demektir.
Fırtına ve yağmurlardan sonra harabeye dönen evini iyice onardı.

2. Görünüşe göre birçok kişi uzun zamandır birbirini tanıyor gibiydi. Bu insanlar hararetle konuşmalar yapıyor, kendi fikirlerini savunuyorlardı. Sadece bendim olduğu yerde sessizce duran.

Bu parçada geçen kelime hâlindeki zamirleri ve bu zamirlerin türlerini yazınız. Altı çizili kelimeyi zamir olacak biçimde bir cümlede kullanınız. (15 puan)

Öğrencilerden, parçada geçen kelime hâlindeki zamirleri ve bu zamirlerin türlerini yazmaları ve parçada sıfat olarak kullanılan “birçok” kelimesini “zamir” olacak biçimde bir cümlede kullanmaları beklenmektedir.

Örnek Cevaplar:

1. birbirini: belgisiz, kendi: dönüşlülük, bendim: kişi
Birçoğunun işi henüz bitmemişti. (Zamir)
2. birbirini: belgisiz
kendi: dönüşlülük
bendim: kişi
Öğrencilerden birçoğu her fikri dinlemeye çalışıyordu. (Zamir)

3. Yardım etmeliyiz birbirimize.
İşin ucu dokunur sana
komşunun başına bir hâl gelse.
Bir eşekle bir at gidiyordu yan yana.
Hiç de kibar ve nazik değildi at.
Koşumundan başka şey de yoktu sırtında.
Eşek, eziliyor yükün altında fakat
atın yardımını diliyordu durmadan.
Yoksa ölecekti şehre varmadan.
— Dileğim, diyordu, yapılmaz bir iş değildir.
Bu yükün yarısı size vız gelir.
At kabul etmiyordu bunu.

Bu parçadaki temel çatışmayı ve bu çatışmanın çözümü için bir önerinizi yazınız. (15 puan)

Öğrencilerden, parçadaki temel çatışmayı “eşegin yardıma olan ihtiyacı ile atın umursamazlığı arasındaki çelişki” veya bu anlama gelebilecek farklı biçimlerde ifade etmeleri ve bu çatışmanın çözümü için bir öneri yazmaları beklenmektedir.

Örnek Cevaplar:

1. Eşegin yardıma olan ihtiyacı ile atın umursamazlığı arasındaki çelişkidir.
At, eşegin durumuna bakarak yükün yarısını kendi üstüne alır.
2. Eşek, attan yardım istiyor ama at hiç oralı olmuyor dolayısıyla çatışma oluşuyor. Çatışmanın çözümü için at, umursamaz tavrından vazgeçip eşeğe yardım etmek için çareler arar.
3. Eşek, taşıyamayacağı kadar büyük bir yükün altında ezilirken at, eşeğe yardım etmemektedir.
At ve eşek bir anlaşmaya varıp yükü dönüşümlü olarak taşıyabilirler.

4. Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben annemin beşiğini tıngır mıngır sallar iken bir padişahın çok güzel bir kızı varmış. Bir gün kızcağızın içi sıkılmış ve kız bunu dadısına söylemiş. Dadısı “A Sultanım, sana bir gergef vereyim de işle, eğlenirsin.” demiş. Sultan artık gergef işlemeye başlamış. Gene bir gün pencerenin önüne oturmuş, gergef işliyormuş. Derken pırrr diye beyaz bir kuş gelmiş ve kızın makasını kaptığı gibi uçup gitmiş. Sultan, kuşun ardından bakakalmış ama kuşu da bir türlü aklından çıkaramamış.

Bu parçanın dil ve anlatım özelliklerinden ikisini yazınız. (10 puan)

Öğrencilerden, parçanın dil ve anlatımına yönelik en az iki doğru özellik yazmaları beklenmektedir.

Örnek Cevaplar:

1. Sade ve anlaşılır bir dile sahiptir.
Öyküleyici anlatım biçimi kullanılmıştır.
2. Sade bir dille oluşturulmuştur. Parçada, duyulan (-miş’li) geçmiş zaman kipi kullanılmıştır.
3. Olaylar üçüncü şahıs ağzından anlatılmış ve diyalog tekniğine başvurulmuştur.

5. Aşağıda Sevinç Çokum’un *Hilal Görününce* adlı romanından bir parça verilmiştir.

Nizam Dede: “Ee, ne diyorsunuz hocalar? Bir kenarda durup olanın bitenin seyircisi mi olacağız? Oğullarımızı, torunlarımızı destanlarla büyütürken bugünlere hazırlamadık mı? Ad verdiğim, taylara bindirdiğim, kaya gibi sağlam yetiştirdiğim balalar şimdi nerede? Söyleyin. Hani, bir vakitler destanlar yazan yiğitlerin torunları? Şu cenk gününde bize de düşen bir vazife yok mu? Böyle yan gelip oturacak mıyız?”

Bu parçadan Nizam Dede’nin kişiliği ile ilgili çıkarılabilecek iki özellik yazınız. (10 puan)

Öğrencilerden, parçadaki Nizam Dede’nin kişiliğine yönelik en az iki doğru özellik yazmaları beklenmektedir.

Örnek Cevaplar:

1. Olaylara seyirci kalmayı istemiyor, mücadeleci.
İnsanları vatan için mücadeleye teşvik etmeye çalışıyor, savaşçı.
2. İnsanların yetiştirilmesinde geleneklere önem veren bir kişidir. Olaylar karşısında pasif olmaktan hoşlanmamaktadır.
3. Tez canlı, insanları yönlendirici ve etkin bir tavrı var.

6. Aşağıda Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Yaban* adlı romanından bir parça verilmiştir.

Süleyman, karısının sesini işitince bir ok gibi yerinden fırladı. Titrek, ince ve yavaş bir sesle mırıldanarak karısına doğru yürüdü:

- Aha geliyorum, aha geliyorum.
- Hani bugün kasabaya gidecektin?
- İnşallah yarın giderim. Bugün gidemedim.
- Gidemedin mi? Ne ettin ki gidemedin?

Bu parçada kullanılan anlatım tekniklerinden birini parçadan örnek vererek yazınız. (15 puan)

Öğrencilerden, parçada kullanılan “diyalog, gösterme, anlatma” tekniklerinden birini parçadan en az bir doğru örnek vererek yazmaları beklenmektedir.

Örnek Cevaplar:

1. Parçada diyalog tekniği kullanılmıştır. Parçada iki kişinin karşılıklı konuşmaları yer almaktadır.
 - Aha geliyorum, aha geliyorum.
 - Hani bugün kasabaya gidecektin?
2. Parçada gösterme tekniği kullanılmıştır. Aşağıdaki konuşmayı örnek verebiliriz.
 - İnşallah yarın giderim. Bugün gidemedim.
 - Gidemedin mi? Ne ettin ki gidemedin?
3. Parçada anlatma tekniği kullanılmıştır. Parçada geçen aşağıdaki cümleleri buna örnek verebiliriz.

Süleyman, karısının sesini işitince bir ok gibi yerinden fırladı. Titrek, ince ve yavaş bir sesle mırıldanarak karısına doğru yürüdü:

7. Aşağıda bir bölümü verilen masalı, “adaletli olma” konusunu işleyerek en az beş cümle ile devam ettiriniz. Masalı tamamlamak zorunda değilsiniz. (20 puan)

(Yazınız; cümle sayısı, olağanüstülük, konunun işlenmesi, imla ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından değerlendirilecektir.)

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben annemin beşiğini tıngır mıngır sallarken uzak diyarlarda bir padişah yaşamış.

Soruda belirtilen değerlendirme ölçütlerine uygun şekilde yazılmış örnek bir cevap aşağıda sunulmuştur.

Örnek Cevap:

Bu padişahın en büyük özelliği, insanların gözlerinin içine bakarak kalplerindeki iyiliği ve kötülüğü görebilmesiydi. Bu yeteneği sayesinde ülkesinde her zaman adaletin yerini bulmasını sağlıyordu. Bir gün civar köylerden bir adam gelip, mallarının zalim bir derebeyi tarafından haksızca ellerinden alındığını anlatarak padişahın yardım istemiş. Padişah da bu adamın anlattıkları üzerine hemen atına binip adamlarıyla birlikte köye doğru yola koyulmuş. Padişah, köye vardığında gördükleri karşısında çok öfkelenmiş ve derebeyini hemen huzuruna çağırtmış. Derebeyinin gözlerinin içine bakarak yaptığı bütün kötülükleri bir bir anlatmış. Zalim derebeyi de padişahın bu yeteneği karşısında dehşete kapılıp yaptıklarından çok pişman olmuş. Bir daha asla haksızlık yapmayacağını söyleyerek af dilemiş. Bunun üzerine padişah da derebeyinin haksızlıkla aldığı bütün malları sahiplerine adil bir şekilde dağıtmış.

SINAV BİTTİ.

CEVAPLARINIZI KONTROL EDİNİZ.